

ЗАЦВЕРДЖАНА

Пастанова
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь
18.07.2023 № 198

**Вучэбная праграма па вучэбным прадмеце
«Працоўнае навучанне»
для I–IV класаў устаноў адукацыі,
якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай мовай навучання і выхавання**

**ГЛАВА 1
АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ**

1. Дадзеная вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Працоўнае навучанне» (далей – вучэбная праграма) прызначана для I–IV класаў устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання і выхавання.

2. Дадзеная вучэбная праграма разлічана на 134 гадзіны (1 гадзіна на тыдзень), з іх 30 гадзін у I класе, 34 гадзіны ў II класе, 35 гадзін у III класе і 35 гадзін у IV класе.

3. Мэта вучэбнага прадмета «Працоўнае навучанне» – фарміраванне асноў тэхналагічнай адукаванасці навучэнцаў, якая ўключае кампаненты:

навучальны – фарміраванне ўяўлення аб тэхналогіі як працэсе; засваенне канструктарска-тэхналагічных ведаў і адпаведных ім практычных уменняў, пашырэнне ўяўленняў аб свеце прафесій;

развіццёвы – развіццё творчых здольнасцей, маніпулятыўных навыкаў, памяці, уважлівасці;

выхаваўчы – выхаванне працавітасці, павагі да людзей працы і вынікаў іх дзейнасці; беражлівых адносін да прыроды, адказнасці і добрасумленнасці; акуратнасці і беражлівасці, дысцыплінаванасці і стараннасці, цярпення і настойлівасці ў дасягненні запланаванага выніку; сама- і ўзаемаацэнкі; самастойнасці і ўзаемадапамогі.

4. Задачы:

фарміраванне агульнага ўяўлення аб культуры працы, арганізацыі працоўнай дзейнасці і тэхналагічнага працэсу;

азнаямленне з рознымі відамі канструктарскай дакументацыі: схема, эскіз, чарцёж;

набыццё досведу чытаннa i распрацоўкi найпрасцейшай канструктарскай дакументацii;

азнаямленне з тэхналагiчнымi i iнструкцыйнымi картамі на выраб, у якiх адлюстраваны паслядоўнасць пераўтварэннa прадмета працы i выкарыстаннa iнструменты (тэхналагiчная карта), з дадаваннем тлумачэннaў або iнструкцый па выкананнi (iнструкцыйная карта);

набыццё досведу чытаннa тэхналагiчнай дакументацii;

засваенне спосабаў i прыёмаў выкананнa тэхналагiчных аперацый апрацоўкi паперы, кардону, тэкстыльных, прыродных, падручных матэрыялаў;

набыццё досведу iндывiдуальнай i калектыўнай працоўнай дзейнасцi па выкананнi простых вырабаў з розных матэрыялаў;

азнаямленне са зместам працы работнiкаў розных прафесiй (прадмет працы, сродкi працы, прадукт (вынiк) працы, асноўныя вiды работ) i прафесiйна важнымi якасцямi, неабходнымi для паспяховай работы.

5. Рэкамендаваныя формы i метады навучаннa i выхаваннa. Асноўнай формай арганiзацii адукацыйнага працэсу з'яўляюцца вучэбныя заняткi. Асноўным метадам працоўнага навучаннa з'яўляецца метада праектаў. Навучанне ажыццяўляецца з дапамогай выкананнa праектаў, якiя пастаянна ўскладняюцца: ад рэпрадуктыўных, з элементамі творчасцi да творчых; ад iндывiдуальных да калектыўных.

Дадзенай вучэбнай праграмай прадугледжана выкарыстанне гутарак, экскурсiй, дэманстрацый, практыкаваннaў, доследаў i назiраннaў, практычных работ, якiя рэалiзуюцца ў працэсе выкананнa навучэнцамі канкрэтных вырабаў, адпаведных патрабаванням функцыянальнасцi i эстэтычнай выразнасцi. Большая частка вучэбнага часу (не менш за 80 %) адводзiцца практычнай дзейнасцi навучэнцаў. На выкананне вырабу адводзiцца адны цi два вучэбныя заняткi ў залежнасцi ад складанасцi канструкцыi i аб'ёму выкананай работы. Педагагiчнаму работнiку даецца магчымасць выбраць любыя з вырабаў, прапанаваных у рубрыцы «Прыкладныя аб'екты працы», або падабраць iншыя, канструкцыя i тэхналогiя выкананнa якiх адпавядаюць зместу раздзелу, якi вивучаецца. Педагагiчнаму работнiку даецца магчымасць выкарыстаць каля 15 % вучэбнага часу па сваiм меркаваннi пры ўмове выкананнa патрабаваннaў да вынiкаў дзейнасцi навучэнцаў, указаных у адукацыйным стандарце па працоўным навучаннi i ў дадзенай вучэбнай праграме.

6. Засваенне зместу вучэбнага прадмета «Працоўнае навучанне» на I ступенi агульнай сярэдняй адукацii накіравана на дасягненне навучэнцамі асобасных, метапрадметных i прадметных вынiкаў:

6.1. асобасныя вынiкi ўключаюць: каштоўнасныя адносіны да людзей працы i вынiкаў iх дзейнасцi; разуменне прычын поспеху ў вучэбнай i працоўнай дзейнасцi, самааналiз, самаацэнку працэсу i вынiку працоўнай дзейнасцi; усведамленне сваёй адказнасцi за агульную справу; фармiраванне культуры працы, цiкавасцi да творчай, даследчай дзейнасцi i спосабаў вырашэннa новых задач; фармiраванне беражлiвых адносiн да матэрыялаў i iнструментаў, навыкаў эканомнага расходаваннa матэрыялаў;

6.2. метапрадметныя вынiкi ўключаюць наступныя складнiкi: уменнi аналізаваць аб'екты i з'явы, вылучаючы iстотныя i неiстотныя прыметы, устанаўлiваючы прычынна-вынiковыя сувязi; чытаць, разумець i выкарыстоўваць iнфармацыю, прадстаўленую ў розных формах i iх спалучэннях (тэкст, рысунак, чарцёж, схема, рэальны аб'ект); планаваць сваю дзейнасць i кантраляваць яе ход, уносіць неабходныя карэктiроўкi на аснове ацэнкi працэсу i вынiку дзейнасцi; выкарыстоўваць набытыя навыкi ў вучэбнай, творчай дзейнасцi i паўсядзённым жыццi; усведамленне асаблiвасцей калектыўнай i iндывiдуальнай працы; здольнасць арганiзоўваць эфектыўнае ўзаемадзеянне, накіраванае на дасягненне лепшага вынiку; уменне праяўляць самастойнасць i ўзаемадапамогу пры выкананнi калектыўнай работы, абмяркоўваць яе вынiкi з улікам iснаваннa розных пунктаў гледжання;

6.3. прадметныя вынiкi прадугледжваюць сфармiраванасць наступных уменнaў:

распазнаваць (вызначаць) асноўныя вiды i ўласцiвасцi паперы, кардону, тэкстыльных, прыродных, падручных матэрыялаў;

характарызаваць (апісваць) віды злучэнняў, спосабы разметкі паперы і тканіны; асноўныя інструменты і прыстасаванні для работы з паперай, кардонам, дротам, тэкстыльнымі, прыроднымі матэрыяламі (прызначэнне і правілы выкарыстання);

чытаць і разумець простыя графічныя выявы (эскізы, схемы, чарцяжы), інструкцыйныя і тэхналагічныя карты, матывы і схемы ўзораў;

распрацоўваць у агульным выглядзе паслядоўнасць выканання вырабаў; эскізы вырабаў, якія выконваюцца;

ажыццяўляць (выконваць) планаванне работы і арганізацыю свайго рабочага месца, выбар інструментаў і прыстасаванняў; тэхналагічныя аперацыі па разметцы, апрацоўцы дэталяў з паперы, тэкстыльных, падручных і прыродных матэрыялаў; зборку дэталяў у гатовы выраб, яго аздабленне і ўпрыгожванне; выкананне вырабаў па ўзоры, эскізе, рысунку, схеме, тэхналагічнай карце, уласнай задуме; мадэліраванне і канструяванне з гатовых форм прыродных і падручных матэрыялаў; догляд за адзеннем і абуткам, пакаёвымі і дэкаратыўнымі раслінамі.

7. Змест вучэбнага прадмета «Працоўнае навучанне» прадугледжвае вывучэнне наступных раздзелаў:

- «Тэхналогія і грамадства»;
- «Тэхналогія апрацоўкі матэрыялаў»;
- «Тэхналогія народных рамёстваў»;
- «Тэхналогія гаспадарання»;
- «Тэхналогія раслінаводства»;
- «Я і свет тэхналогій».

Раздзел «Тэхналогія і грамадства» дазваляе навучэнцам усвядоміць узаемаўплыў тэхналогіі і грамадства (вытворчасці); актуалізаваць вопыт, набыты ва ўстановах дашкольнай адукацыі, стварыць арыенціровачную аснову для паспяховага навучання, пазнаёміцца з правіламі арганізацыі працоўнай дзейнасці і правіламі бяспечнай работы; аналізаваць стадыі (ідэя – вобраз – канструкцыя – паслядоўнасць выканання – выраб – ацэнка – новая ідэя) і этапы тэхналогіі (падрыхтоўчы, асноўны і заключны). Акцэнтуюцца ўвага на разнастайнасці матэрыялаў: канструкцыйныя (асноўныя матэрыялы вырабаў (канструкцый)), прыродныя і падручныя матэрыялы, якія выкарыстоўваюцца не па прамым прызначэнні.

У межах раздзела «Тэхналогія апрацоўкі матэрыялаў» прадугледжана паслядоўнае азнаямленне з рознымі матэрыяламі. У кожным наступным класе прадугледжана выкарыстанне ў практычнай дзейнасці ўсіх вывучаных раней матэрыялаў.

У практычнай дзейнасці пераважае выкананне вырабаў па ўзоры (I клас), тэхнічным рысунку (II клас), эскізе і схеме (III клас), уласнай задуме (IV клас). Адначасова прадугледжана ўскладненне вырабаў: ад аднадэталёвых да шматдэталёвых, ад плоскасных да аб'ёмных, ад нераздымных да раздымных; ад статычных да дынамічных.

Раздзел «Тэхналогія народных рамёстваў» знаёміць навучэнцаў з найбольш даступнымі для навучэнцаў кожнага класа рамёствамі: выцінанка, фларыстыка, вышыўка «крыжам».

Раздзел «Тэхналогія гаспадарання» садзейнічае фарміраванню досведу па самаабслугоўванні, арганізацыі побыту, культуры паводзін у побыце, выхаванню самастойнасці.

Раздзел «Тэхналогія раслінаводства» пазнаёміць навучэнцаў з прыёмамі і правіламі догляду за пакаёвымі і кветкава-дэкаратыўнымі раслінамі.

Раздзел «Я і свет тэхналогій» прызначаны для падвядзення вынікаў навучання за год, аналізу вучэбна-працоўных дасягненняў кожнага навучэнца, вызначэння ўзроўню засваення вывучаных тэхналогій. У дадзеным раздзеле прадугледжана выкананне калектыўных выніковых заданняў. Матэрыялы і тэхналогію выканання навучэнцы выбіраюць па ўласным жаданні.

8. Інтэграваны характар вучэбнага прадмета «Працоўнае навучанне» прадугледжвае рэалізацыю міжпрадметных сувязей з іншымі вучэбнымі прадметамі I ступені агульнай сярэдняй адукацыі.

«Матэматыка»: работа з геаметрычнымі фігурамі, цeлaмi і іх разгорткaмi, вымярэннe гaбaрытнaх пaмeрaў прaдмeтa, дaўжынi адрэзкa, выкaрыстaннe рoзнaх адзiнaк вымярэннa, выкaнaннe рaзлiкaў і вылiчэннaў, пaбудoвa грaфiчнaх выaў з дaпaмoгaй чaрцэжнaх iнструмeнтaў з aпoрaй нa aснoвe гeмeтрыi.

«Выяўленчае мастацтва»: выкaрыстaннe зaкoнaў і прaвiл кaмпaзiцiі пры ствaрэннi плoскaснaх і аб'ёмнaх вырaбaў, пaдбoр кoлeрy вырaбy ў адпaвeднacцi з эмaцiянaльнaм змeстaм вoбрaзa, суаднaсeннe фoрмy з упрыгoжвaннeм і прызнaчэннeм вырaбy.

«Чалавек і свет»: усвeдaмлeннe знaчэннa рaслiннaгa свeтy ў жыццi і дзeйнacцi чaлaвeкa, нeабхoднacцi aхoвy рaслiн, нaрyхтoўкa рaслiн з выкaнaннeм прaвiл прырoдaахoўнaх пaвoдзiн, выкaрыстaннe рaзнaстaйнaх рaслiн у якaсцi прaдмeтaў прaцy; выкaнaннe прaвiл aсaбiстaй гiгiєны, пaдтрымaннe сямeйнaх трaдыцый і звычaяў.

«Бeлaрускaя мoвa»: узбaгaчэннe слoўнiкaвaгa зaпaсy, рaзвiццэ кaмунiкaтывнa-мaўлeнчaх умeннaў у прaцэсe вырaшэннa вучэбнaх сiтyацый, пaстaнoўкi мэт, aбмeркaвaннa пaслeдoўнacцi дзeянняў, aнaлiзy прaцэсy і вынiкy прaктычнaй дзeйнacцi.

«Бeлaрускaя лiтaрaтyрa (лiтaрaтyрнaе чытaннe)»: рaскрyццэ сэнсy прыкaзaк і прымaвaк пры фaрмiрaвaннi кaштoўнaснaх aднoсiн дa людзeй прaцy і вынiкaў іх дзeйнacцi, выкaрыстaннe тэкстaў (зaгaдaк, вeршaў, aпaвядaннaў) для ствaрэннa вoбрaзa, якi рeалiзyеццa ў вырaбe.

ГЛАВА 2

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў І КЛАСЕ.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

(1 гадзіна на тыдзень, усяго 30 гадзін)

ТЭХНАЛОГІЯ І ГРАМАДСТВА (2 гадзіны)

Увoдзiнy ў прaдмeт «Прaцoўнaе нaвучaннe» (2 гaдзiнy)

Тэaрэтычнaя звeсткi. Чaлaвeк, прырoдa, грaмaдствa і свeт тэxнaлoгiй. Прaцa ў нaшым жыццi. Ручнaя прaцa. Прыгaжoсць і кaрысць рэчaў, якiя вырaбляюццa.

Рaзнaстaйнacць мaтэрыялaў, iнструмeнтaў і прыстaсaвaннaў. Бeрaжлiвaя aднoсiнy дa прырoдy і нaвaкoльнaх прaдмeтaў. Прaвiлы aргaнiзaцiі рaбoчaгa мeсцa. Прaвiлы бязпeчнaй рaбoты. Як кaрыстaццa пaдручнiкaм, aльбoмaм мaтэрыялaў.

Штo мy ўмeем рaбiць свaiмi рyкaмi (хaрaктaрыстыкa вырaбaў, якiя нaвучэнцy вырaблялi вa ўстaнoвaх дaшкoльнaй aдукaцiі і ў хaтнiх умoвaх).

Прaфeсiйнaя aрeнтaцiя. Рaзнaстaйнacць свeтy прaфeсiй. Прaфeсiі зaкoннaх прaдстaўнiкoў нeпaўнaлeтнiх нaвучэнцaў (элeмeнтaрнy змeст прaфeсiйнaй дзeйнacцi).

Прaктычнaя дзeйнacць. Aнaлiз выкaрыстaнaх мaтэрыялaў і iнструмeнтaў нa aснoвe дэманстpaцiі вырaбaў пeдaгaгiчным рaбoтнiкaм. Aргaнiзaцiя рaбoчaгa мeсцa. Выкaнaннe вырaбaў нa aснoвe дoсвeдy, нaбытaгa вa ўстaнoвaх дaшкoльнaй aдукaцiі.

Прыклaднaя аб'eкты прaцy:

прыстaсaвaннi для рaбoты: пaдстaўкa для пaмaзкa для клeю;

цaцкi: нaйпрaсцeйшyя фiгyркi aрыгaмi.

ТЭХНАЛОГІЯ АПРАЦОЎКІ МАТЭРЫЯЛАЎ (18 гадзін)

Выкaнaннe вырaбaў з пaпeры і кaрдoнy (9 гaдзiн)

Тэaрэтычнaя звeсткi. Aгyльнaе ўяўлeннe аб вiдaх пaпeры: пaлiгрaфiчнaя, чaрцэжнaя, упaкoвaчнaя, гaзeтнaя. Улaсцiвacцi пaпeры: трывaлacць; шурпaтacць; тэxнaлaгiчнaя ўлaсцiвacцi (здoльнacць дa згiнaннa, скрyчвaннa, рaзрыву, рaзрaзaннa, склeйвaннa); кoлeр. Сырaвiнa для вытвoрчacцi пaпeры – дрaўнiнa і мaкyлaтyрa. Прымянeннe пaпeры. Aплiкaцiя (з гeмeтрычнaх фiгyр, фiгyр aдвoльнaй фoрмy). Aрнaмeнт у пaлaсe. Рытм у aрнaмeнтe.

Элeмeнты грaфiчнaй грaмaты: лiнiя рaзрэзy, лiнiя згiбy, мeсцy нaнaсeннa клeю. Схeмy склaдaннa aрыгaмi.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка з дапамогай шаблона, трафарэта (пры яго наяўнасці і па меркаванні педагагічнага работніка), згінаннем; абрыванне, згінанне, рэзанне, склейванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: розныя віды паперы. Дапаможныя матэрыялы: клей.

Інструменты і прыстасаванні: нажніцы, аловак, лінейка, памазок для клею, шаблоны і іншыя прыстасаванні, неабходныя для практычнай работы. Правілы бяспечнай работы інструментамі.

Прафесійная арыентацыя. Агульнае ўяўленне аб змесце прафесійнай дзейнасці людзей, якія вырабляюць паперу.

Практычная дзейнасць. Азнаямленне з уласцівасцямі паперы. Параўнанне ўласцівасцей розных відаў паперы. Аналіз узораў вырабаў (форма, колер). Чытанне схем складвання арыгамі і графічных выяў, якія адлюстроўваюць працэс выканання вырабу. Тлумачэнне (абмеркаванне) плана работы. Выраб простых аб'ектаў працы з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

прыстасаванні для работы: скрыначка для абрэзкаў паперы, закладка для кніг;

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: «Пунсовы ветразь», «Кветачка-сямікветачка», «Ураджай» – абрыўная аплікацыя. «Матылькі», «Замак», «Машына», «Пунсовая кветачка» – аплікацыя з геаметрычных фігур. «Квітнеючы луг», «Рыбкі ў акварыуме», «На паляне», «Падарожжа на машыне», «У цырку» – сюжэтная аплікацыя. Упрыгожванні да свята (ланцужкі, зорачкі, сняжынкi) – канструяванне з палосак паперы;

цацкі: фігуркі звяроў, рыб, птушак і іншыя вырабы – арыгамі, канструяванне з палосак паперы.

Выкананне вырабаў з тэкстыльных матэрыялаў (4 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб тэкстыльных матэрыялах (тканіна, ніткі). Прымяненне тэкстыльных матэрыялаў. Элементарныя ўласцівасці тэкстыльных матэрыялаў: трываласць, мяккасць, колер.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка па лякале, раскрой, склейванне, выцягванне нітак тканіны, разразанне, завязванне вузлоў. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: фланель, аднатонны паркаль, ніткі. Дапаможны матэрыял: клей.

Інструменты і прылады: лякалы, кравецкая крэйда, нажніцы, памазок для клею. Правілы бяспечнай работы інструментамі.

Прафесійная арыентацыя. Агульнае ўяўленне аб змесце прафесійнай дзейнасці ткача.

Практычная дзейнасць. Адрозніванне паркалю і фланелі па знешнім выглядзе, навобмацак. Аналіз канструкцыі ўзораў вырабаў (матэрыял, форма). Чытанне графічных выяў, якія адлюстроўваюць працэс выканання вырабу. Выкананне простых вырабаў па ўзоры з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

прыстасаванні для работы: ігольнік-кніжка, закладка;

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: сурвэтка з махрамі, «Чароўны ўзор», «Цуд-кветка» (аплікацыя з нітак);

дэкаратыўныя элементы адзення: кутасікі.

Выкананне вырабаў з прыродных матэрыялаў (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб прыродных матэрыялах. Іх форма, колер, памеры. Варыятыўнасць выкарыстання. Беражлівыя адносіны да прыроды.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: злучэнне дэталей з дапамогай пластыліну, склейванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: шышкі, жалуды, каштаны, галінкі, плады рабіны, глогу, барбарысу (пры іх наяўнасці і па меркаванні педагагічнага работніка), засушанае лісце і іншыя прыродныя матэрыялы. Дапаможныя матэрыялы: пластылін, клей, папера.

Інструменты і прыстасаванні: стэкі, нажніцы, памазок для клею.

Прафесійная арыентацыя. Прафесіі, звязаныя з прыродай. Агульнае ўяўленне аб змесце прафесійнай дзейнасці азелянiцеля.

Практычная дзейнасць. Аналіз гатовых вырабаў (выкарыстаныя матэрыялы). Выкананне простых вырабаў па ўзоры, па ўяўленні (праводзіцца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вивучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: фігуркі жывёл «Госці лесу», героі казак, мадэлі транспартных сродкаў;

цацкі: «Пінгвіняты», «Залатая рыбка», «Матылёк», «Лесавічок», «Вожык» і іншыя фігуркі.

Выкананне вырабаў з падручных матэрыялаў (2 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Нетрадыцыйнае выкарыстанне матэрыялаў. Другое жыццё рэчаў.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: наклеіванне, разразанне, нанізванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: шпагат, тонкі шнур, тасьма, вяроўка, саломінкі для кактэйлю. Дапаможныя матэрыялы: клей, папера, тонкі кардон, ніткі.

Інструменты і прыстасаванні: памазок для клею, нажніцы, аловак, тоўстая іголка. Правілы бяспечнай работы інструментамі.

Практычная дзейнасць. Аналіз канструкцыі ўзораў вырабаў. Чытанне графічных выяў, якія адлюстроўваюць працэс выканання вырабу. Выкананне простых вырабаў па ўзоры, па ўяўленні (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вивучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: «Кветачка-сямікветачка», «Вясёлыя звяркі» – пано са шпагату (калектыўная работа), «Церамок», упрыгожванні да свята – падвескі з трубчак;

цацкі: «Парася», «Кацяня», «Шчаня» са шпагату;

дыдактычны матэрыял: канструктар «Дзіўныя трубчкі».

ТЭХНАЛОГІЯ НАРОДНЫХ РАМЁСТАВАЎ (5 гадзін)

Выцінанка (2 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. «Беларуская выцінанка». Сіметрычныя, рапортныя, разеткавыя ўзоры. Спосабы атрымання ўзору.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: складванне, выразанне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: тонкая белая і каляровая папера.

Інструменты: нажніцы, аловак.

Прафесійная арыентацыя. Творчасць беларускіх народных майстроў.

Практычная дзейнасць. Аналіз вырабаў. Чытанне графічных выяў, якія адлюстроўваюць працэс выканання вырабу. Выкананне вырабаў па гатовай разметцы, па ўяўленні (праводзіцца па меркаванні педагагічнага работніка): складванне паперы ў два, чатыры згібы, выразанне элементаў. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: «Цудоўныя сняжынкi», гірлянды;

запрашэнні, віншавальныя паштоўкі: «3 Новым годам», «Усе ў госці да нас».

Фларыстыка (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Правілы збору і засушвання лісця. Беражлівыя адносіны да прыроды. Уласцівасці матэрыялаў (форма, колер, трываласць). Узор у паласе, квадраце.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: наклеіванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: лісце дрэў і кустоў, засушаныя ў плоскасці. Дапаможны матэрыял: клей.

Інструменты: памазок для клею.

Прафесійная арыентацыя. Творчасць беларускіх майстроў фларыстыкі.

Практычная дзейнасць. Параўнанне ўласцівасцей сырога і засушанага лісця. Аналіз вырабаў. Выкананне вырабаў па ўзоры, па ўяўленні (праводзіцца па меркаванні педагагічнага работніка). Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: пано «Дыван з восеньскага лісця», «Узоры восені», «Восеньская казка», узор з лісця ў паласе, квадраце.

ТЭХНАЛОГІЯ ГАСПАДАРАННЯ (3 гадзіны)

Забеспячэнне побыту сям'і (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Віды дзейнасці па самаабслугоўванні ў хатніх умовах. Словы «хачу» і «трэба» ў сям'і. Эканомія электраэнергіі і вады.

Афармленне падарункаў. Афармленне інтэр'ера пакоя да свята.

Сервіроўка святочнага стала да чаю (да сняданку, падвячорку). Неабходны посуд. Спосабы складвання папяровых сурвэтак. Культура паводзін за сталом.

Прафесійная арыентацыя. Прафесіі сферы абслугоўвання. Агульнае ўяўленне аб змесце прафесійнай дзейнасці афіцыянта.

Практычная дзейнасць. Арганізацыйна-дзейнасная гульня «Маміны (татавы) памочнікі». Афармленне падарункаў, класнага кабінета да свята (калектыўная работа). Арганізацыйна-дзейнасная гульня «Сервіроўка стала да чаю (сняданку, падвячорку)».

ТЭХНАЛОГІЯ РАСЛІНВОДСТВА (1 гадзіна)

Догляд за пакаёвымі раслінамі (1 гадзіна)

Тэарэтычныя звесткі. Агульныя правілы догляду за пакаёвымі раслінамі.

Прафесійная арыентацыя. Прафесіі, звязаныя з прыродай. Агульнае ўяўленне аб змесце прафесійнай дзейнасці кветкавода.

Практычная дзейнасць. Паліў і апырскванне раслін, рыхленне глебы, выдаленне пылу з лісця, мыццё паддонаў (праводзіцца па меркаванні педагагічнага работніка пры наяўнасці неабходных санітарна-бытавых умоў).

Я І СВЕТ ТЭХНАЛОГІЙ (1 гадзіна)

Падвядзенне вынікаў года. Выстаўка вырабаў, выкананых у бягучым годзе. Прэзентацыя і аналіз найлепшых вырабаў.

Рэкамендацыі па нарыхтоўцы ўлетку прыроднага матэрыялу, неабходнага для работы ў II класе: шышкі, жалуды, каштаны, галінкі, шкарлупкі арэхаў, карані дрэў, пер'е і іншыя матэрыялы; кветкі, лісце, галінкі раслін, засушаныя ў плоскасці.

Практычная дзейнасць. Выкананне калектыўнай работы з выкарыстаннем вывучаных матэрыялаў і засвоеных тэхналагічных аперацый.

Прыкладны аб'ект працы: дэкаратыўная кампазіцыя (пано) «Ганец матылькоў».

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Мець уяўленне:

аб значэнні працы ў нашым жыцці;

асноўных патрабаваннях да якасці вырабу;
асноўных уласцівасцях вивучаных матэрыялаў;
выцінанцы і фларыстыцы;
правілах эканоміі электраэнергіі і вады;
агульных правілах догляду за пакаёвымі раслінамі;
прафесіях, з якімі пазнаёмліся на вучэбных занятках.

Прытрымлівацца правіл:
бяспечнай работы, арганізацыі рабочага месца;
беражлівых адносін да інструментаў, эканомнага расходавання матэрыялаў;
працоўнай дысцыпліны.

Распазнаваць:
вивучаныя матэрыялы, інструменты і прыстасаванні.

Чытаць і разумець:
простыя графічныя выявы паслядоўнасці выканання вырабаў, схемы складвання арыгамі.

Ажыццяўляць (выконваць):
арганізацыю рабочага месца;
вивучаныя тэхналагічныя аперацыі выканання вырабаў (пад кіраўніцтвам педагагічнага работніка па ўзоры, рысунку);
ацэнку якасці гатовага вырабу і працэсу яго выканання;
сервіроўку стала да чаю (сняданку, падвячорку);
паліў і апыркванне раслін, рыхленне глебы, выдаленне пылу з лісця.

Выкарыстоўваць набытыя навукі ў практычнай дзейнасці і паўсядзённым жыцці:
планаваць сваю дзейнасць і кантраляваць яе ход;
ажыццяўляць арганізацыю свайго рабочага месца;
ажыццяўляць тэхналагічны працэс выканання вырабаў пад кіраўніцтвам педагагічнага работніка або дарослага па ўзоры, рысунку;
ажыццяўляць аздабленне і ўпрыгожванне гатовых вырабаў;
ажыццяўляць найпрасцейшыя работы па доглядзе за пакаёвымі раслінамі;
ажыццяўляць сервіроўку стала да чаю (сняданку, падвячорку);
выконваць правілы бяспечнай работы з матэрыяламі, інструментамі, электрапрыборамі;
праяўляць зацікаўленасць у выніках працы, павагу да людзей працы і вынікаў іх дзейнасці, беражлівыя адносіны да прыроды; акуратнасць і беражлівасць; адказнасць і добрасумленнасць, уважлівасць.

ГЛАВА 3

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў ІІ КЛАСЕ.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

(1 гадзіна на тыдзень, усяго 34 гадзіны)

ТЭХНАЛОГІЯ І ГРАМАДСТВА (1 гадзіна)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб асноўных этапах тэхналогіі: падрыхтоўчы, асноўны, заключны. Азнямленне са зместам навучання ў бягучым годзе.

Знешні выгляд навучэнца. Арганізацыя рабочага месца. Правілы бяспечнай работы. Прадметы (матэрыялы) і сродкі (інструменты і прыстасаванні) працы, якія будуць выкарыстоўвацца ў ІІ класе. Прадукты (вынікі) працы. Засвоеныя ў ІІ класе прыёмы і правілы работы з матэрыяламі. Культура працы.

Прафесійная арыентацыя. Патрабаванні, якія прад'яўляе прафесія да чалавека (на прыкладзе прафесій законных прадстаўнікоў непаўналетніх навучэнцаў). Асобныя якасці спецыяліста, якія неабходны для дасягнення поспеху ў прафесіі.

Практычная дзейнасць. Распазнаванне матэрыялаў, інструментаў і прыстасаванняў, якія выкарыстоўваюцца ў II класе. Арганізацыя рабочага месца. Выкананне простага вырабу з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, вывучаных у I класе.

Прыкладныя аб'екты працы: папяровая шклянчачка, фігуркі арыгамі.

ТЭХНАЛОГІЯ АПРАЦОЎКІ МАТЭРЫЯЛАЎ (22 гадзіны)

Выкананне вырабаў з паперы і кардону (10 гадзін)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб тонкім аднаслойным кардоне, яго ўласцівасці (трываласць, таўшчыня) і прымяненне. Віды аплікацыі: плоская і аб'ёмная аплікацыя. Спосабы фарміравання дэталей у аб'ёмнай аплікацыі.

Элементы графічнай граматы: пабудова прамой лініі, прамога вугла. Лініі чарцяжа: лінія разрэзу (суцэльная тоўстая асноўная лінія), лінія згібу (штрыхпункцірная лінія з двюма кропкамі). Схемы складвання арыгамі.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка з дапамогай шаблона, трафарэта (выконваецца па меркаванні педагагічнага работніка), лінейкі, вугольніка, згінанне, рэзанне, скручванне, склейванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: розныя віды паперы, тонкі аднаслойны кардон. Дапаможны матэрыял: клей.

Інструменты і прыстасаванні: нажніцы, аловак, лінейка, вугольнік, памазок для клею.

Прафесійная арыентацыя. Прафесіі работнікаў, якія ўдзельнічаюць у падрыхтоўцы і выданні кнігі (падручніка): рэдактар, вярстальшчык, карэктар, дызайнер, паліграфіст. Змест прафесійнай дзейнасці, прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста, неабходныя для дасягнення поспеху ў прафесіі.

Практычная дзейнасць. Параўнанне ўласцівасцей тонкага кардону і паперы. Аналіз канструкцыі вырабаў. Выкананне вырабаў па ўзоры, графічнай выяве, уласнай задуме (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: «Космас», «Пацешны кот» – канструяванне з палосак паперы; «Марскія глыбіні», «У лесе», «На возеры», «Летнія матывы» – аплікацыя, мазаіка; ёлачныя ўпрыгожванні – плоскія фігуркі з кардону, канструяванне з палосак паперы; вазачка – модульнае арыгамі;

цацкі: фігуркі жывёл; домік – аб'ёмнае канструяванне;

дыдактычны матэрыял: настольны тэатр, канструктар «Чароўныя палоскі»;

прыстасаванні для работы: скрыначкі-арыгамі;

запрашэнні і віншавальныя паштоўкі: «3 Днём настаўніка», «3 Днём маці» (аплікацыя).

Выкананне вырабаў з тэкстыльных матэрыялаў (6 гадзін)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб баваўняных і льняных тканінах, іх уласцівасцях (таўшчыня, трываласць, фактура). Лён і бавоўна – сыравіна для вытворчасці тканін. Ніткі для шыцця, вышывання, пляцення. Каляровыя спалучэнні тканіны і нітак, нітак паміж сабой. Дэкаратыўнае афармленне вырабаў. Размяшчэнне ўзору па ўсёй паверхні, па перыметры, уздоўж аднаго, двух бакоў, у кутку.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка па лякале, раскрой, вышыўка швамі «ўперад іголку», «ўперад іголку з перавівам», пляценне ў тры пасмы, завязванне вузлоў. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: аднатонная баваўняная і (або) льняная тканіна, ніткі для шыцця, вышывання, пляцення.

Інструменты і прыстасаванні: нажніцы, іголка, ніткаўцягвальнік, напарстак, кравецкая крэйда, аловак, лякалы, лінейка. Правілы бяспечнай работы інструментамі.

Прафесійная арыентацыя. Агульнае ўяўленне аб змесце прафесійнай дзейнасці швачкі. Прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста, неабходныя для дасягнення поспеху ў прафесіі.

Практычная дзейнасць. Параўнанне ўласцівасцей паперы і тканіны. Аналіз формы і канструкцыі вырабу. Выкананне вырабаў па ўзоры, графічнай выяве, уласнай задуме (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

прыстасаванні для работы: закладкі, петлі і рамкі для афармлення гатовага вырабу; дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: сурвэтка для сняданку;

дэкаратыўныя элементы адзення: насавачка, шнуры, падвескі, раменьчык, фенечкі;

цацкі: вырабы, лялечныя прыналежнасці, упрыгожаныя вывучанымі швамі, ніточная лялька.

Выкананне вырабаў з прыродных матэрыялаў (2 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Пашырэнне ўяўленняў аб прыродных матэрыялах. Узаемасувязь, прапарцыянальнасць фігур у кампазіцыі. Стылізацыя (вывучаецца па меркаванні педагагічнага работніка).

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: злучэнне дэталей з дапамогай пластыліну, клею. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: шышкі, жалуды, каштаны, галінкі, шкарлупкі арэхаў, насенне раслін, карані дрэў, пер'е і іншыя прыродныя матэрыялы. Дапаможныя матэрыялы: пластылін, клей, папера.

Інструменты і прыстасаванні: стэкі, нажніцы, памазок для клею.

Прафесійная арыентацыя. Агульнае ўяўленне аб прафесійнай дзейнасці лесніка, егера. Беражлівыя адносіны да прыроды. Прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста, неабходныя для дасягнення поспеху ў прафесіі.

Практычная дзейнасць. Выкананне вырабаў па рысунку, уяўленні, уласнай задуме (вывучаецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: кампазіцыі на тэмы казак «Ліса і дзяцел», «Трое парасят», «Калабок»;

цацкі: караблікі, фігуркі жывёл, птушак, людзей.

Выкананне вырабаў з падручных матэрыялаў (4 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Карданажныя і пластмасавыя вырабы. Варыянты іх другаснага выкарыстання. Спосабы злучэння дэталей.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: наклеіванне, абклеіванне, разразанне, нанізванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: кардонныя каробкі, кардонныя шклянчкі, кардонныя вырабы цыліндрычнай формы; пластмасавыя шклянчкі, слоічкі, саломінкі для кактэйлю. Дапаможныя матэрыялы: папера, ніткі, папяровы шпагат, шнур, клей, лейкапластыр, двухбаковы скотч.

Інструменты і прыстасаванні: нажніцы, памазок для клею, тоўстая іголка, лінейка, аловак.

Практычная дзейнасць. Аналіз канструкцыі ўзораў вырабаў. Вырабы па ўзоры, рысунку, уласнай задуме (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

прыстасаванні для работы: падстаўка для алоўкаў, канцылярскіх прылад;

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: вазачкі, шкатулкі, рамкі для пано і фатаграфій, «павук» (калектыўная работа);

цацкі: домікі, казачныя персанажы, стылізаваныя фігуркі жывёл, ёлачныя ўпрыгожанні.

ТЭХНАЛОГІЯ НАРОДНЫХ РАМЁСТВАЎ (6 гадзін)

Выцінанка (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Гістарычныя звесткі аб выцінанцы. Спосабы атрымання ўзору. Віды выцінанак: разеткавая (васьміпромяная), сіметрычная, рапортная. Пашырэнне ўяўленняў аб форме, узоры, арнаменце. Паслядоўнасць аналізу: знешняя форма, элементы арнаменту (геаметрычныя фігуры), кампазіцыя (сіметрыя, рытм). Патрабаванні да ўзораў для выцінанкі.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: складванне, выразанне, наклеіванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: белая і каляровая папера. Дапаможныя матэрыялы: клей-аловак.

Інструменты: аловак, нажніцы.

Прафесійная арыентацыя. Творчасць беларускіх народных майстроў.

Практычная дзейнасць. Выкананне вырабаў па гатовай разметцы, уяўленні (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

прыстасаванні для работы: закладка для кнігі;

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: «Цудоўныя сняжынкi», пано, сурвэтка, гірлянда;

дэкаратыўныя элементы для афармлення вырабаў з паперы, кардону, падручных матэрыялаў;

запрашэнні, віншавальныя паштоўкі: «3 Новым годам», «Запрашаем у госці».

Фларыстыка: аплікацыя з засушаных раслін (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Стылізаванае выява жывёл, насякомых, птушак, рыб, пейзажу з матэрыялаў флары.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка, разразанне, наклеіванне, сушка гатовага вырабу. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: расліны, засушаныя ў плоскасці. Дапаможныя матэрыялы: папера, клей.

Інструменты і прыстасаванні: аловак, нажніцы, памазок для клею.

Прафесійная арыентацыя. Змест прафесійнай дзейнасці фларыста. Прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста, неабходныя для дасягнення поспеху ў прафесіі.

Практычная дзейнасць. Выкананне вырабаў па уяўленні з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і працэсу выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: тэматычныя кампазіцыі «Матылёк-прыгажун», «Страказа», «Жар-птушка», «Залатая рыбка», «Восеньскі пейзаж», «Цудоўная кветка»;

запрашэнні, паштоўкі: «Любімай матулі», «Да пабачэння, восень».

ТЭХНАЛОГІЯ ГАСПАДАРАННЯ (3 гадзіны)

Забеспячэнне побыту сям'і (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Патрабаванні да знешняга выгляду. Правілы асабістай гігіены. Догляд адзення, абутку. Беражлівыя адносіны да адзення і абутку.

Дэкаратыўныя элементы інтэр'ера. Афармленне інтэр'ера да свята.

Правілы этыкету. Выбар і ўпакоўка падарункаў. Уручэнне кветак і падарункаў. Як прымаць падарункі.

Прафесійная арыентацыя. Змест прафесійнай дзейнасці работнікаў сферы абслугоўвання, якія ажыццяўляюць пранне, хімічную чыстку адзення.

Практычная дзейнасць. Самааналіз знешняга выгляду, адзення, абутку. Найпрасцейшы догляд за адзеннем, абуткам. Складванне адзення. Упакоўка складзенага адзення ў мяшок. Выраб упрыгожанняў для навагодняй ёлкі. Афармленне класнага кабінета да свята. Упакоўка падарункаў. Ролевая гульня «Ідзем у госці».

ТЭХНАЛОГІЯ РАСЛІНВОДСТВА (1 гадзіна)

Догляд за пакаёвымі раслінамі (1 гадзіна)

Тэарэтычныя звесткі. Уяўленне аб размяшчэнні раслін у інтэр'еры. Асноўныя патрабаванні да догляду за рознымі відамі раслін.

Прафесійная арыентацыя. Змест прафесійнай дзейнасці кветкавода. Прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста, неабходныя для дасягнення поспеху ў прафесіі.

Практычная дзейнасць. Паліў і апырскванне раслін, рыхленне глебы, выдаленне пылу з лісця, мыццё паддонаў (праводзіцца па меркаванні педагагічнага работніка пры наяўнасці неабходных санітарна-бытавых умоў).

Я І СВЕТ ТЭХНАЛОГІЙ (1 гадзіна)

Падвядзенне вынікаў года. Прэзентацыя вырабаў, выкананых у бягучым годзе. Гульня «Майстэрня падарункаў». Рэкамендацыі па нарыхтоўцы ўлетку прыродных матэрыялаў, неабходных для работы ў III класе: каменьчыкі, ракавінкі, яечныя шалупайкі; расліны, засушаныя з захаваннем аб'ёмнай формы.

Практычная дзейнасць. Выкананне калектыўнай работы з выкарыстаннем вывучаных матэрыялаў і засвоеных тэхналагічных аперацый.

Прыкладны аб'ект працы: дэкаратыўная кампазіцыя (пано) «Квітнеючы луг».

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Мець уяўленне:

аб асноўных этапах тэхналогіі: падрыхтоўчы, асноўны, заключны;

асноўных патрабаваннях да якасці вырабаў;

асноўных уласцівасцяў вывучаных матэрыялаў;

відах выцінанкі, фларыстыкі;

патрабаваннях да знешняга выгляду, правілах догляду за сабой, адзеннем, абуткам, аб правілах этыкету;

асноўных патрабаваннях да догляду за рознымі відамі пакаёвых раслін;

прафесіях, з якімі пазнаёміліся.

Прытрымлівацца правіл:

бяспечнай работы;

арганізацыі рабочага месца;

беражлівых адносін да інструментаў, эканомнага расходавання матэрыялаў;

працоўнай дысцыпліны.

Распазнаваць:

вывучаныя матэрыялы, інструменты і прыстасаванні.

Характарызаваць:

вывучаныя спосабы злучэння дэталей.

Чытаць і разумець:

графічныя выявы паслядоўнасці выканання вырабаў (тэхнічныя рысункі), схемы складвання арыгамі.

Ажыццяўляць (выконваць):
арганізацыю рабочага месца;
вывучаныя тэхналагічныя аперацыі выканання вырабаў (пад кіраўніцтвам педагагічнага работніка па тэхнічным рысунку);
ацэнку якасці гатовага вырабу і працэсу яго выканання;
элементарны догляд адзення і абутку;
догляд за пакаёвымі раслінамі.

Выкарыстоўваць набытыя навукі ў практычнай дзейнасці і паўсядзённым жыцці:
планаваць сваю дзейнасць і кантраляваць яе ход;
ажыццяўляць арганізацыю свайго рабочага месца;
ажыццяўляць тэхналагічны працэс выканання вырабаў самастойна або пад кіраўніцтвам педагагічнага работніка ці дарослага па тэхнічным рысунку;
ажыццяўляць аздабленне і ўпрыгожванне гатовых вырабаў;
ажыццяўляць найпрасцейшыя работы па доглядзе за дэкаратыўнымі раслінамі;
выконваць правілы асабістай гігіены і бяспечнай работы з матэрыяламі, інструментамі;
праяўляць зацікаўленасць у выніках працы, павагу да людзей працы і вынікаў іх дзейнасці; беражлівыя адносіны да прыроды; акуратнасць і беражлівасць; адказнасць і добрасумленнасць, уважлівасць, назіральнасць; дакладнасць, дыцыплінаванасць і стараннасць.

ГЛАВА 4 **ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў ІІІ КЛАСЕ.** **АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ** (1 гадзіна на тыдзень, усяго 35 гадзін)

ТЭХНАЛОГІЯ І ГРАМАДСТВА (1 гадзіна)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб стадыях тэхналогіі (ідэя, вобраз, план, выкананне, ацэнка). Азнаямленне са зместам навучання ў бягучым годзе.

Арганізацыя рабочага месца. Правілы бяспечнай работы. Прадметы, сродкі, прадукты працы ў ІІІ класе. Культура працы.

Прафесійная арыентацыя. Аналіз прафесійнай дзейнасці: прадметы, сродкі, прадукты працы (на аснове вядомых прафесій).

Практычная дзейнасць. Арганізацыя рабочага месца. Выкананне простага вырабу. Распазнаванне стадый тэхналогіі пры выбары і выкананні паштоўкі.

Прыкладныя аб'екты працы: віншавальная паштоўка, міні-пано.

ТЭХНАЛОГІЯ АПРАЦОЎКІ МАТЭРЫЯЛАЎ (23 гадзіны)

Выкананне вырабаў з паперы і кардону (11 гадзін)

Тэарэтычныя звесткі. Пашырэнне ўяўленняў аб відах і ўласцівасцях паперы (калька, капіравальная, гафрыраваная папера) і кардону (паліграфічны, упаковачны).

Агульнае ўяўленне аб раздымных (шчыліннае або з дапамогай надрэзаў) і нераздымных (клеявое, пляценнем, металічнымі скобкамі) злучэннях дэталей у вырабе.

Асновы графічнай граматы: лінія нябачнага контуру (штрыхавая лінія), размерныя лініі (суцэльная тонкая лінія, размерная лінія). Графічныя выявы (эскіз, чарцёж). Схемы складвання арыгамі.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка чарцёжнымі інструментамі, з дапамогай капіравальнай паперы, выразанне па знешніх і ўнутраных контурах, згінанне, злучэнне дэталей рознымі спосабамі. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: розныя віды паперы, паліграфічны і ўпаковачны (гафрыраваны) кардон. Дапаможныя матэрыялы: клей, скотч.

Інструменты, прыстасаванні: нажніцы, аловак, лінейка, вугольнік, скабасшывальнік (стэплер), дзіркакол (выкарыстоўваецца пры выкананні вырабаў па меркаванні педагагічнага работніка), памазок для клею.

Прафесійная арыентацыя. Прафесіі работнікаў паліграфічнай прамысловасці (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Параўнанне ўласцівасцей паліграфічнага і ўпаковачнага кардону. Вывучэнне ўласцівасцей калькі і капіравальнай паперы. Аналіз формы і спосабаў злучэння дэталей у вырабе. Падрыхтоўка ўпаковачнага (гафрыраванага) кардону да работы. Выкананне вырабаў па тэхнічным рысунку, эскізе, схеме з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый. Ацэнка гатовага вырабу і тэхналогіі выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

прыстасаванні для работы: закладка для кнігі;

дэкаратыўныя элементы інтэр'еру: рамкі для фатаграфій, шары (арыгамі), сувенірныя кошыкі, пано «Святочныя зоркі», «Залатая рыбка», «Замак Снежнай каралевы»; «Кошык з кветкамі», «Сланечнікі», «Галінка бэзу» – аплікацыя; падстаўкі пад кружку з гафрыраванага кардона; падвесная кампазіцыя «Рознакаляровая стайка»;

цацкі: фігуркі жывёл, ёлачныя ўпрыгожанні.

Выкананне вырабаў з тэкстыльных матэрыялаў (6 гадзін)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб шарсцяных і шаўковых тканінах. Шэрсць і шоўк – сыравіна для вытворчасці шарсцяных і шаўковых тканін. Разнастайнасць тканін па малюнку (аднаго колеру, у гарошак, палоску, з кветачкамі і іншымі малюнкамі). Добры і вываратны бок тканіны. Варыятыўнасць выкарыстання нітак. Пампоны. Выяўленчая нітка.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка, раскрой па прамалінейных і крывалінейных контурах, злучэнне дэталей сцябліністым швом, швом «назад іголку» (выкарыстоўваецца для злучэння дэталей вырабу па меркаванні педагагічнага работніка), аздабленне сцябліністым і тамбурным швамі, швом «пяцля ўпрыкрэп» (выкарыстоўваецца для аздаблення вырабаў па меркаванні педагагічнага работніка), абвіванне кольцаў, сцягванне нітак, разразанне нітак, надразанне асновы для выяўленчых нітак, перапляценне асновы ніткамі. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: баваўняныя тканіны (аднатонныя і з друкаваным малюнкам), ільняныя і шарсцяныя тканіны (выкарыстоўваюцца для выканання вырабаў па меркаванні педагагічнага работніка), ніткі для шыцця, вышывання, пляцення. Дапаможныя матэрыялы: папера, кардон, клей, пацеркі.

Інструменты і прыстасаванні: нажніцы, іголка, ніткаўцягвальнік, кравецкія шпількі, напарстак, кравецкая крэйда, аловак, лякалы, лінейка, вугольнік, памазок для клею.

Прафесійная арыентацыя. Мастак-мадэльер (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Параўнанне ўласцівасцей шаўковых і шарсцяных тканін: таўшчыня, трываласць, гладкасць. Выкананне вырабаў па ўзоры, схеме, графічнай выяве, па ўласнай задуме (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і тэхналогіі выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

прыстасаванні для работы: мяшочак для рукадзелля;

дэкаратыўныя элементы касцюма: нашыўка для адзення з манаграмай, насавачка з манаграмай;

дэкаратыўныя элементы: мяшочак падарункавы, афармленне вокладкі кнігі, альбома, рамка для віншавання, для гатовых работ – выяўленчая нітка;

запрашэнні, віншавальныя паштоўкі: «Загадкавыя ўзоры» – выяўленчая нітка;

цацкі: пальчыкавая лялька для хатняга тэатра, плоскія мяккія цацкі, цацкі з пампонаў (пчолка, кацяня, зайчаныя, парася, птушачка).

Выкананне вырабаў з прыродных матэрыялаў (2 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Пашырэнне ўяўленняў аб прыродных матэрыялах, іх уласцівасцях (форма, колер, памеры). Варыятыўнасць выкарыстання.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: злучэнне дэталей з дапамогай пластыліну, клею. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: ракавінкі, каменьчыкі, яечныя шалупайкі. Дапаможныя матэрыялы: папера, пластылін, клей.

Інструменты і прыстасаванні: стэкі, аловак, нажніцы, памазок для клею.

Прафесійная арыентацыя. Скульптар (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Аналіз формы і канструкцыі вырабаў, тэхналогіі выканання. Выкананне вырабаў па ўяўленні, па ўласнай задуме з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і тэхналогіі выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: міні-скульптуры «Сябры», «Паўлін», «Лебедзі», «Царэўна-жабка», «Казачны домік», «Залатая рыбка», «Шчаня»; пано з яечных шалупак; цацкі: «Сувенірная крама».

Выкананне вырабаў з падручных матэрыялаў (4 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб пластмасах і іх уласцівасцях (лёгкасць, гнуткасць, трываласць, колер, святлопранікальнасць). Прымяненне пластмас. Агульнае ўяўленне аб драўніне і яе ўласцівасці (трываласць, колер, тэкстура, вільгацеўстойлівасць). Прымяненне драўніны. Варыятыўнасць выкарыстання падручных матэрыялаў.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка, разразанне (ажыццяўляецца па меркаванні педагагічнага работніка), наклеіванне, склейванне, злучэнне сшываннем (ажыццяўляецца па меркаванні педагагічнага работніка), афарбоўка (ажыццяўляецца па меркаванні педагагічнага работніка). Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: розныя пластыкавыя флаконы, крышкі ад пластыкавых бутэлек, драўляныя вырабы (палачкі для марожанага, прышчэпкі, дэталі драўлянага канструктара і іншыя драўляныя вырабы). Дапаможныя матэрыялы: папера, тканіна, ніткі, прыродныя матэрыялы, аднабаковы і двухбаковы скотч, пластылін, клей, акварэльныя або акрылавыя фарбы (выкарыстоўваюцца для афарбоўкі дэталей з драўніны па меркаванні педагагічнага работніка).

Інструменты: нажніцы, памазок для клею, пэндзлік для малявання, аловак, лінейка, тоўстая іголка (выкарыстоўваецца для сшывання дэталей з поліэтылену па меркаванні педагагічнага работніка), скобасшывальнік (стэплер). Правілы бяспечнай работы інструментамі.

Прафесійная арыентацыя. Сталяр (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Аналіз формы і канструкцыі вырабаў. Вырабы па ўзоры, рысунку, уласнай задуме (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і тэхналогіі выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: скрыначка для дробязей, ваза для кветак, упрыгожванні для стала, сурвэтніца, аловачніца, пано «Кветкавая паляна»; цацкі: фігуркі казачных персанажаў, мадэлі транспартных сродкаў.

ТЭХНАЛОГІЯ НАРОДНЫХ РАМЁСТВАЎ (6 гадзін)

Выцінанка (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Узоры для выцінанкі: геаметрычныя, раслінныя, зааморфныя. Асноўныя правілы складвання ўзору. Шасціпромневая разеткавая выцінанка.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: складванне, выразанне, наклеіванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: белая і каляровая папера. Дапаможны матэрыял: клей-аловак.
Інструменты: нажніцы, аловак.

Прафэсійная арыентацыя. Творчасць беларускіх народных майстроў. Прафэсійна важныя якасці майстра.

Практычная дзейнасць. Выкананне вырабаў па ўзоры, па ўласнай задуме (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка) з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і тэхналогіі выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: пано «Узоры прыроды», праект ажурнай агароджы варот, балконаў ці ліштвы, бардзюра; навагоднія ўпрыгожанні;

запрашэнні, віншавальныя паштоўкі: «Са святам вясны», «Запрашаю ў госці».

Фларыстыка (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Расліны для стварэння аб'ёмных кампазіцый. Правілы збору і засушвання раслін. Правілы аранжыроўкі раслін: прапорцыі, сіметрыя, асіметрыя, ураўнаважанасць (вывучаецца па меркаванні педагагічнага работніка).

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: наклеіванне, абразанне, звязванне пучкоў, размяшчэнне на аснове і замацаванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: расліны, засушаныя з захаваннем аб'ёмнай формы. Дапаможныя матэрыялы: кардон, пластылін, ніткі.

Інструменты і прыстасаванні: нажніцы, аснова для замацавання раслін (грыб губа, каробкі, пластыкавыя ўпакоўкі).

Прафэсійная арыентацыя. Дызайнер-фларыст (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафэсійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Выраб вырабаў па ўзоры, уяўленні (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка), рысунку з выкарыстаннем тэхналагічных аперацый, якія вывучаюцца. Ацэнка гатовага вырабу і тэхналогіі выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: восеньскі букет, насценныя ўпрыгожанні, пано «Фларыстычны калаж».

ТЭХНАЛОГІЯ ГАСПАДАРАННЯ (3 гадзіны)

Забеспячэнне побыту сям'і (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Догляд за адзеннем. Дробны рамонт адзення. Карнавальны касцюм і маска.

Прафэсійная арыентацыя. Майстар па рамонце адзення, абутку (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафэсійна важныя асабістыя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Прышыванне гузікаў з дзвюма адтулінамі, чатырма адтулінамі. Прышыванне пацерак для ўпрыгожвання касцюма. Выраб карнавальных масак.

ТЭХНАЛОГІЯ РАСЛІНОВОДСТВА (1 гадзіна)

Догляд за кветкава-дэкаратыўнымі раслінамі (1 гадзіна)

Тэарэтычныя звесткі. Пашырэнне ўяўленняў аб кветкава-дэкаратыўных раслінах (настурка, наготкі, касмея і іншыя аднагадовыя дэкаратыўныя расліны). Агульнае ўяўленне аб падрыхтоўцы насення аднагадовых раслін да сеяння. Догляд за раслінамі.

Прафэсійная арыентацыя. Садавод (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафэсійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Падрыхтоўка глебы. Сеянне насення. Догляд пасеваў (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка). Назіранне за ростам раслін (арганізуецца па меркаванні педагагічнага работніка).

Я І СВЕТ ТЭХНАЛОГІЙ (1 гадзіна)

Падвядзенне вынікаў года. Аналіз найлепшых вырабаў. Гульня «Загадка Самаробкіна».

Рэкамендацыі па нарыхтоўцы ўлетку прыроднага матэрыялу, неабходнага для работы ў IV класе (жалуды, каштаны, шышкі, галінкі дрэў і іншыя матэрыялы, расліны, засушаныя з захаваннем аб'ёмнай формы).

Практычная дзейнасць. Выкананне калектыўнай работы з выкарыстаннем вывучаных матэрыялаў і засвоеных тэхналагічных аперацый.

Прыкладны аб'ект працы: дэкаратыўная кампазіцыя (пано) «Падводнае царства».

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Мець уяўленне:

аб асноўных стадыях тэхналогіі (ідэя, вобраз, план, выкананне, ацэнка);
асноўных патрабаваннях да якасці вырабу;
асноўных уласцівасцях вывучаных матэрыялаў;
аднагадовых кветкавых раслінах;
прафесіях, з якімі пазнаёміліся.

Прытрымлівацца правіл:

Бяспечнай работы, арганізацыі рабочага месца;
беражлівых адносін да інструментаў, эканомнага расходавання матэрыялаў;
працоўнай дысцыпліны.

Распазнаваць:

вывучаныя матэрыялы, інструменты і прыстасаванні.

Характарызаваць:

вывучаныя спосабы злучэння дэталей.

Чытаць і разумець:

графічныя выявы паслядоўнасці выканання вырабаў (эскізы, схемы), схемы складвання арыгамі.

Ажыццяўляць (выконваць):

арганізацыю рабочага месца;
вывучаныя тэхналагічныя аперацыі выканання вырабаў (пад кіраўніцтвам педагагічнага работніка па эскізе, тэхнічным рысунку, схеме);
ацэнку якасці гатовага вырабу і працэсу яго выканання;
прышыванне гузікаў;
падрыхтоўку і пасадку насення аднагадовых раслін.

Выкарыстоўваць набытыя навыкі ў практычнай дзейнасці і паўсядзённым жыцці:

планаваць сваю дзейнасць і кантраляваць яе ход;
ажыццяўляць арганізацыю свайго рабочага месца;
ажыццяўляць тэхналагічны працэс выканання вырабаў пад кіраўніцтвам педагагічнага работніка або дарослага па эскізе, рысунку, схеме;
ажыццяўляць аздабленне і ўпрыгожванне гатовых вырабаў;
ажыццяўляць найпрасцейшыя работы па доглядзе за пакаёвымі раслінамі;
выконваць правілы асабістай гігіены і бяспечнай работы з матэрыяламі, інструментамі;

праяўляць павагу да людзей працы і вынікаў іх дзейнасці; уважліваць, адказнасць і добрасумленнасць; акуратнасць і беражліваць; дакладнасць, рацыянальнасць і эканомнасць працоўных дзеянняў; дысцыплінаванасць і стараннасць, цярдпенне і настойліваць у дасягненні запланаванага выніку; назіральнасць, творчасць і мастацкі густ; аб'ектыўнасць і аргументаванасць сама- і ўзаемаацэнкі; самастойнасць і ўзаемадапамога; імкненне да самаадукацыі, самавыхавання і самаразвіцця.

ГЛАВА 5

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў ІV КЛАСЕ.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

(1 гадзіна на тыдзень, усяго 35 гадзін)

ТЭХНАЛОГІЯ І ГРАМАДСТВА (1 гадзіна)

Тэарэтычныя звесткі. Стады і этапы тэхналогіі на аснове аналізу вырабаў, выкананых у папярэднім навучальным годзе. Азнямленне са зместам навучання ў бягучым годзе.

Арганізацыя рабочага месца. Правілы бяспечнай работы. Прадметы, сродкі, прадукты працы. Асноўныя тэхналагічныя аперацыі па рабоце з паперай, кардонам, тэкстыльнымі, прыроднымі і падручнымі матэрыяламі. Культура працы.

Прафесійная арыентацыя. Тэхналогія, праца, прафесія, чалавек. Прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста. Самаадукацыя і самавыхаванне.

Практычная дзейнасць. Вызначэнне відаў канструкцыйных матэрыялаў, інструментаў і прыстасаванняў, якія выкарыстоўваюцца ў гэтым класе. Арганізацыя рабочага месца. Выкананне вырабу. Экскурсія ў школьныя майстэрні працоўнага навучання (праводзіцца па меркаванні педагагічнага работніка).

Прыкладныя аб'екты працы: альбом для наклек, віншавальная паштоўка.

ТЭХНАЛОГІЯ АПРАЦОЎКІ МАТЭРЫЯЛАЎ (23 гадзіны)

Выкананне вырабаў з паперы і кардону (11 гадзін)

Тэарэтычныя звесткі. Уласцівасці паперы і кардону: таўшчыня, трываласць, пругкасць, водапранікальнасць. Паняцці: дэталі, зборачная адзінка, камплект. Індывідуальнае, групавое і калектыўнае канструяванне асобных элементаў і кампануюка іх у адзіны камплект. Колеравае і дэкаратыўнае рашэнне вырабаў.

Асновы графічнай граматы: месца праколу (кропка), восевая лінія (штрыхпункцірная лінія). Пабудова акружнасці. Пабудова трохвугольніка з дапамогай цыркуля. Разгортка аб'ёмнага вырабу. Клапаны на разгортках.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка чарцёжнымі інструментамі, згінанне кардону, праколванне адтулін, выкананне драцянога злучэння. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: розныя віды паперы і кардону. Дапаможныя матэрыялы: клей, дрот.

Інструменты: аловак, лінейка, вугольнік, цыкуль, шыла, кусачкі. Правілы бяспечнай работы інструментамі.

Прафесійная арыентацыя. Канструктар (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Выкананне вырабаў па тэхнічным рысунку, эскізе, інструкцыйнай і тэхналагічнай карце, уласнай задуме. Аналіз формы, канструкцыі і тэхналогіі выканання вырабу. Чытанне графічных выяў, пабудова разгорткаў, выбар матэрыялу, разметка дэталей, рэзанне, згінанне, злучэнне дэталей рознымі спосабамі, афармленне вырабаў, аналіз гатовага вырабу.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: скрыначкі, шкатулкі, падарункавыя ўпакоўкі рознай формы, упрыгожванні да народных свят (Каляды, Гуканне вясны, Купалле), аб'ёмныя аплікацыі з папяровых палосак;

дэкаратыўныя элементы касцюма: каралі, падвескі, галаўныя ўборы;
цацкі: цацкі і падвескі да Новага года, фігуркі птушак, жывёл, дынамічныя цацкі,
кампазіцыя «Казачны горад».

Выкананне вырабаў з тэкстыльных матэрыялаў (6 гадзін)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб тканінах з хімічных і змешаных валокнаў. Прызначэнне тканін, іх тэхналагічныя ўласцівасці (адносіны да ўвільгатнення, дзеяння высокай тэмпературы, змінальнасць). Адрозненне тэкстыльных матэрыялаў па структуры. Адметныя асаблівасці тканіны і іншых тэкстыльных матэрыялаў (трыкатаж, футра, сінтэпон). Выбар тэкстыльных матэрыялаў для розных вырабаў.

Абрэзкавае шыццё. Віды ўзораў абрэзкавага шыцця. Каляровае вырашэнне вырабу.

Выяўленчая нітка. Матэрыялы для работы (кардон, каляровыя ніткі). Прынцыпы пабудовы выявы на паперы. Прыёмы перапляцення нітак. Колеравае рашэнне.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: апрацоўка краю швом «праз край», злучэнне дэталеў сцябліністым швом, нанясенне рысунка на аснову для выяўленчай ніткі, праколванне асновы іголкай, перапляценне ніткамі. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: баваўняныя тканіны, ільняныя, шарсцяныя тканіны (выкарыстоўваюцца для выканання вырабаў па меркаванні педагагічнага работніка), штучнае футра, трыкатажныя палотны (выкарыстоўваюцца для выканання вырабаў па меркаванні педагагічнага работніка), ніткі для шыцця, вышывання, пляцення. Дапаможныя матэрыялы: папера, кардон, скотч.

Інструменты і прыстасаванні: нажніцы, кравецкая крэйда, іголка, шпількі кравецкія, напарстак, аловак, шыла.

Прафесійная арыентацыя. Кравец (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Параўнанне тканіны і трыкатажнага палатна, тканіны і футра, тканіны і сінтэпону па знешнім выглядзе. Аналіз формы, канструкцыі і тэхналогіі выканання вырабу. Выкананне вырабаў па схеме, тэхнічным рысунку, тэхналагічнай карце, уласнай задуме. Выбар матэрыялу, выраб лякал, разметка дэталеў па лякалах, выкройванне дэталеў, апрацоўка краю вырабу швом «праз край», пяцельным швом (выконваецца па меркаванні педагагічнага работніка), злучэнне дзвюх дэталеў сцябліністым швом, швом «назад іголку» (выконваецца па меркаванні педагагічнага работніка), упрыгожванне вырабу вядомымі швамі, выкананне аплікацыі, аналіз гатовага вырабу, тэхналогіі яго вырабу. Выбар узору для выяўленчай ніткі, выбар матэрыялу, нанясенне рысунка на аснову, праколванне адтулін, выкананне перапляцення нітак па рысунку, аздабленне вырабу, аналіз выніку работы і тэхналогіі выканання.

Прыкладныя аб'екты працы:

прыстасаванні для работы: прыстасаванні для захоўвання іголак, нажніц, расчосак, акулераў, мяшочак;

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: дэкаратыўныя пано «Сонейка», «Мара», дыванок-казка «Вясёлыя абрэзкі», дэкаратыўная падушка;

цацкі: цацкі-падушкі, абрэзкавая змейка;

паштоўкі, запрашэнні: «Вясновыя таямніцы», «Загадкавыя ўзоры» (выяўленчая нітка).

Выкананне вырабаў з прыродных матэрыялаў (2 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Уласцівасці матэрыялаў (форма, колер, памеры). Варыятыўнасць выкарыстання.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: злучэнне дэталеў пры дапамозе клею, пластыліну, штыркоў. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: шышкі, жалуды, каштаны, галінкі і кара дрэў, насенне ліпы, ясеня, шалупайкі арэхаў, суквецці лопуху і іншыя прыродныя матэрыялы. Дапаможныя матэрыялы: клей, пластылін, ніткі.

Інструменты і прыстасаванні: нож, шыла, нажніцы, памазок для клею. Правілы бяспечнай работы шылам.

Прафесійная арыентацыя. Ландшафтны дызайнер (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобасныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Выкананне вырабаў па ўласнай задуме. Аналіз тэхналогіі выканання вырабу. Падбор прыроднага матэрыялу, злучэнне дэталей рознымі спосабамі, афармленне вырабу, аналіз канструкцыі гатовага вырабу.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: міні-скульптуры «Любімы герой казкі», «Спартсмен», кампазіцыі «Варона і Лісіца», «Танец матылькоў», «У гасцях у казкі», «Рэпка», фігуркі звяроў і птушак.

Выкананне вырабаў з падручных матэрыялаў (4 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Агульнае ўяўленне аб металах. Дрот, яго прымяненне. Уласцівасці: гнуткасць, пластычнасць, трываласць, электраправоднасць, колер.

Разнастайнасць вырабаў з пластмас. Варыятыўнасць выкарыстання падручных матэрыялаў. Форма ў канструванні. Стылізацыя формы. Дынамічныя і статычныя фігуры. Спосабы выражэння дынамічнасці.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: разметка, гібка, праўка, рэзанне, скручванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: дрот, пластмасавыя флаконы, крышкі, упакоўкі для цукерак, пластыкавыя футляры «кіндэр-сюрпрызаў», трубачкі ад фламастараў і іншыя пластмасавыя вырабы. Дапаможныя матэрыялы: карданажныя вырабы, папера, кардон, тканіна, ніткі і іншыя раней вывучаныя матэрыялы.

Інструменты і прыстасаванні: кусачкі, нажніцы, шыла, тоўстая іголка. Правілы бяспечнай работы інструментамі.

Прафесійная арыентацыя. Электрык (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобасныя якасці спецыяліста). Правілы электра- і пажарнай бяспекі.

Практычная дзейнасць. Аналіз уласцівасцей існуючых рэчаў і матэрыялаў. Выкананне вырабу па ўзоры, эскізе, уласнай задуме. Аналіз тэхналогіі вырабу. Распрацоўка кампазіцыі вырабу, выбар асноўных і дапаможных матэрыялаў, неабходных інструментаў і прыстасаванняў, разметка, выраб дэталей, злучэнне, аздабленне вырабу, аналіз вырабу.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: кветкі з дроту і нітак, вазачкі для кветак, вазы-падстаўкі для ікебаны;

цацкі: фігуркі людзей – «Вясёлыя чалавечкі», «Сяброўкі»; фігуркі жывёл – «Дружок», «Конік», «Жырафікі»; лялькі-марыянеткі, мадэлі транспартных сродкаў, драцяныя геаметрычныя фігуры і галаваломкі.

ТЭХНАЛОГІЯ НАРОДНЫХ РАМЁСТВАЎ (7 гадзін)

Выцінанка (2 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Злучэнне ў вырабе розных відаў выцінанак. Форма ўзору, памеры, суадносіны частак і іх размяшчэнне. Цэласнасць вырабу.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: складванне, выразанне, наклеіванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўны матэрыял: папера. Дапаможны матэрыял: клей-аловак.

Інструменты: нажніцы, аловак.

Прафесійная арыентацыя. Творчасць беларускіх народных майстроў. Прафесійна важныя асабістыя якасці майстра.

Практычная дзейнасць. Выкананне вырабаў па ўзоры, па ўласнай задуме. Распрацоўка кампазіцыі ўзору, выбар паперы, выразанне ўзораў, наклеіванне на аснову, аналіз атрыманай выцінанкі, тэхналогіі выражэння.

Прыкладныя аб'екты працы:
дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: пано «Поры года», «Жар-птушка», «Казачная кветка», «Дрэва жыцця»;
запрашэнні, паштоўкі, прысвечаныя святу «Развітанне з IV класам».

Вышыўка (3 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Беларуская вышыўка крыжам. Матэрыялы для вышывання, іх уласцівасці. Схематычны запіс узораў для вышыўкі. Афармленне гатовай вышыўкі.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: нацягванне тканіны на пяльцы, замацаванне ніткі на тканіне, вышыванне крыжыка. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: тканіна для вышыўкі крыжам або канва, ніткі мулінэ.

Інструменты і прыстасаванні: нажніцы, іголка, пяльцы, ніткаўцягвальнік.

Прафесійная арыентацыя. Вышывальшчыца (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Выкананне вырабаў па ўзоры, схеме. Выбар узору вышыўкі, падбор тканіны і нітак, вышыванне ўзору крыжыкам, афармленне вырабу, аналіз гатовага вырабу.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: сурвэтка з вышыўкай, мініяцюрнае пано.

Фларыстыка (2 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Паняцце аб аранжыроўцы раслін. Асаблівасці стварэння кветкавых кампазіцый. Прынцыпы аранжыроўкі раслін: прапорцыі, сіметрыя, асіметрыя, ураўнаважанасць, дынамічнасць. Выбар фону для кампазіцыі. Паняцце «ікебана». Сімволіка раслін у ікебанае.

Асноўныя тэхналагічныя аперацыі: абразанне, звязванне пучкоў, размяшчэнне на аснове і замацаванне. Патрабаванні да якасці выканання.

Асноўныя матэрыялы: расліны, засушаныя з захаваннем аб'ёму. Дапаможныя матэрыялы: пластылін, дрот, ніткі.

Прыстасаванні: аснова для замацавання раслін (пластыкавыя ўпакоўкі).

Прафесійная арыентацыя. Дызайнер-дэкаратар (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Стварэнне кампазіцый па ўзоры, рысунку, уяўленні. Выбар матэрыялу, падрыхтоўка асновы, складанне кампазіцыі, замацаванне раслін на аснове, афармленне гатовага вырабу, аналіз гатовых работ.

Прыкладныя аб'екты працы:

дэкаратыўныя элементы інтэр'ера: букеты ў лінейным стылі, зімовы букет, кветкавыя кампазіцыі, букет-шар.

ТЭХНАЛОГІЯ ГАСПАДАРАННЯ (2 гадзіны)

Забеспячэнне побыту сям'і (2 гадзіны)

Тэарэтычныя звесткі. Бібліятэка. Кніга, яе часткі. Догляд за кнігамі і іх рамонт. Неабходныя інструменты і прыстасаванні.

Варыянты дэкаратыўных элементаў афармлення інтэр'еру.

Распрацоўка праектаў і выраб сувеніраў да свята «Развітанне з IV класам» для навучэнцаў, педагогагічных работнікаў, законных прадстаўнікоў, пераможцаў конкурсаў.

Прафесійная арыентацыя. Брашуруйшчык, пераплётчык (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асабістыя якасці спецыяліста). Беражлівыя адносіны да кніг.

Практычная дзейнасць. Дробны рамонт кніг. Распрацоўка і выраб дэкаратыўных элементаў інтэр'ера (рамачак), сувеніраў.

ТЭХНАЛОГІЯ РАСЛІНВОДСТВА (1 гадзіна)

Догляд за кветкава-дэкаратыўнымі раслінамі (1 гадзіна)

Тэарэтычныя звесткі. Цыбульныя расліны (нарцысы, цюльпаны, гіяцынты і іншыя раннеквітнеючыя цыбульныя расліны). Агульнае ўяўленне аб падрыхтоўцы цыбулін раслін да пасадкі. Правілы пасадкі цыбульных дэкаратыўных раслін.

Прафесійная арыентацыя. Азеляніцель (прадмет, сродкі, прадукт працы; віды работ; прафесійна важныя асобныя якасці спецыяліста).

Практычная дзейнасць. Восеньская пасадка цыбулін, догляд і назіранне за раслінамі (арганізуюцца па меркаванні педагагічнага работніка).

Я І СВЕТ ТЭХНАЛОГІЙ (1 гадзіна)

Падвядзенне вынікаў навучання на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі. Выстава-кірмаш вырабаў, выкананых на ўроках і дома.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Мець уяўленне:

аб стадыях і этапах тэхналогіі;
асноўных патрабаваннях да вырабаў;
мадэляванні і канструяванні;
сучасным дызайне;
эскізе і кампазіцыі вырабу;
вырошчванні цыбульных дэкаратыўных раслін;
прафесіях людзей з бліжэйшага акружэння.

Прытрымлівацца правіл:

бяспечнай работы, рацыянальнай арганізацыі рабочага месца і асабістай гігіены;
беражлівых адносін да матэрыялаў, інструментаў і прыстасаванняў, асабістай і грамадскай уласнасці;
эканомнага расходавання матэрыялаў;
працоўнай дысцыпліны, індывідуальнай і калектыўнай працы.

Распазнаваць (вызначаць):

асноўныя віды і ўласцівасці паперы, кардону, тканін, тэкстыльных, прыродных, падручных матэрыялаў;
віды швоў па апрацоўцы і аздабленні вырабаў з тэкстыльных матэрыялаў: «уперад іголку» і яго разнавіднасці, «праз край», сцябліністы, тамбурны.

Характарызаваць (апісваць):

раздымныя і нераздымныя злучэнні;
віды злучэнняў: клеявое, шчыліннае (з дапамогай надрэзаў), драцяное, змацаванне пластылінам, сшыванне;
віды нітак для шыцця, вязання, вышывання;
спосабы разметкі тканіны, паперы;
асноўныя інструменты і прыстасаванні для работы з паперай, кардонам, дротам, тэкстыльнымі, прыроднымі матэрыяламі, іх прызначэнне і правілы іх выкарыстання;
віды рамёстваў (фларыстыка, вышыўка, выцінанка, абрэзкавае шыццё).

Чытаць і разумець:

простыя графічныя выявы (эскізы, схемы, чарцяжы), інструкцыйныя і тэхналагічныя карты, матывы і схемы ўзораў.

Распрaцoўвaць:

у aгульнaм вaглядзe пaслeдoўнaсць вaкaнaннa вaрaбaў; эскiзы вaрaбaў, якiя вaкoнвaюццa.

Ажыццiяўлaць (вaкoнвaць):

плaнaвaннe рaбoты і aргaнiзaцыю свaйгo рaбoчaгa мeсцa;
вaбaр iнструмeнтaў і прыстaсaвaннaў і iх вaкaрыстaннe;
рaзмeтку ткaнiнa, пaпeры, кaрдoну;
спoсaбы і прыёмы aпрaцoўкi мaтэрыялaў, прaдуглeджaныя дaдзeнaй вучэбнaй прaгрaмaй;

злучэннe дэтaлeй з пaпeры, кaрдoну, тэкстыльнaх, прaнoднaх і пaдручнaх мaтэрыялaў;

aздaблeннe і ўпрыгoжвaннe гaтoвaх вaрaбaў і iх дэтaлeй;
вaкaнaннe вaрaбaў пa ўзoры, эскiзe, тэхнiчнaм рысунку, сxeмe, тэхнaлaгiчнaй кaрцe, улacнaй зaдумe;

мaдэлявaннe і кaнструявaннe з гaтoвaх фoрм прaнoднaх і пaдручнaх мaтэрыялaў;

кaнтрoль прaвiльнaсцi вaкaнaннa рaбoты;

дрoбны рaмoнт кнiг.

Вaкaрыстoўвaць нaбытaя нaвaкi ў прaктычнaй дзeйнaсцi і пaўсaздэнным жыццi:

плaнaвaць свaю дзeйнaсць і кaнтрaлявaць яe хoд;

ажыццiяўлaць aргaнiзaцыю свaйгo рaбoчaгa мeсцa;

ажыццiяўлaць тэхнaлaгiчны прaцэс вaкaнaннa вaрaбaў сaмaстoйнa aбo пaд кiрaўнiцтвaм пeдaгaгiчнaгa рaбoтнiкa цi дaрoслaгa пa ўзoры, эскiзe, рысунку;

ажыццiяўлaць aздaблeннe і ўпрыгoжвaннe гaтoвaх вaрaбaў;

ажыццiяўлaць нaйпрaсцeйшыя рaбoты пa дoглядзe зa дэкaрaтывнaмi рaслiнaмi;

вaкoнвaць прaвiлы aсaбiстaй гiгiены і бeспeчнaй рaбoты з мaтэрыялaмi, iнструмeнтaмi, элeктрaпрыбoрaмi;

прaяўлaць пaвaгу дa людзeй прaцы і вaнiкaў iх дзeйнaсцi; уважлiвaсць, aдкaзнaсць і дoбрaсумлeннaсць; aкурaтнaсць і бeрaжлiвaсць; дaклaднaсць, рaцыянaльнaсць і экaнoмнaсць прaцoўнaх дзeянняў; дысцыплiнaвaнaсць і стaрaннaсць, цярпeннe і нaстoйлiвaсць у дaсaгнeннi зaплaнaвaнaгa вaнiкa; нaзiрaльнaсць, твoрчaсць і мaстaцкi густ; aб'eктывнaсць і aргумeнтaвaнaсць сaмa- і ўзaмaцэнкi; сaмaстoйнaсць і ўзaмaдaпaмoгa; iмкнeннe дa сaмaaдукaцi, сaмaвaхaвaннa і сaмaрaзвiццa.